

Landskapsnämndens fram-
 ställning till Ålands landsting med an-
 ledning av särskilda befattningar vid land-
 skapsstyrelsen.

Uti sin till sisthålllet landsting inlämnade framställning med förslag till inkomst- och utgiftsstat för innevarande år föreslog landskapsnämnden att sekreterarens i landskapsstyrelsen löneförmåner skulle utgå med ett belopp motsvarande de, som åtnjutas av sekreterarene uti republikens centrala verk, eller 57,000 mark. Härvid tog landskapsnämnden närmast sikte på den omständigheten, att innehavarens av berörda befattning verksamhet omspanner ett mycket vidsträckt förvaltningsområde, vida mer omfattande än någon annan tjänstemans inom republiken, och förutsätter fördenskull befattningen hos sin innehavare en ~~mycket högre~~ i motsvarande grad förefintlig kompetens i förening med stor erfarenhet på det förvaltningsrättsliga området. Samtidigt härmed kräver befattningen en grundlig och ingående kännedom om den inhemska lagstiftningen samt lagteknisk formulerings- skicklighet, eftersom å sagda befattningsinnehavare jämväl ankommer att tillsammans med lantrådet uppgöra förslag till landskapslagar och förfoganden, som befinnas erforderliga med avseende å handhavandet av landskapets förvaltning. Det är sålunda tydligt, att ifrågavarande befattning endast kan omhänderhavas och med framgång skötas av särskilt kvalificerade personer och för förverkligandet av självstyrelselagens syftemål är det absolut nödvändigt, att befattningarna vid landskapsstyrelsen besattas med de allra bästa förmågor på förut angivna område. Ty tydligt är att endast

personer med förmågan att självständigt pröva och bestämma arten av de mångfaldiga nya frågor, som dagligen - åtminstone under de första åren av självstyrelsen, då organisationsarbetet pågår och räckvidden av självstyrelsen kommer att dels i teori, dels genom praxis slutligt utformas - nödsaka föredraganden vid landskapsnämnden att till dem taga ställning, kunna anses för sagda tjänst lämpliga.

Vid budgetbehandlingen senaste landstingssession beslöt emellertid landstinget att med förkastande av landskapsnämndens förslag, i avseende å sekreterarens tillkommande löneförmåner vidhålla den uppfattning, som vid landskapsstyrelsens inrättande med avseende å dess tjänstemäns löneförmåner gjorde sig gällande och vilken då, med den bristande erfarenhet om vad befattningarna av sina innehavare krävde, måste anses fullt förklarlig. Men sedan dess har erfarenheten, och det redan från självstyrelsens början, för varje dag utvisat, huru mycket svårare och mer krävande de vid självstyrelsen fästade förvaltningsuppgifterna äro, än från början antogs; detta särskilt med avseende å den svävande formulering självstyrelselagens stadganden i många punkter givits och vilken ytterst berott på att hela lagstiftningsområdet var något alldeles nytt. Att landskapsstyrelsen kunde vid sig redan i sin början fästa en så skicklig och förfaren jurist, som den nu avgångne sekreteraren, berodde på en ren tillfällighet.

Med sådana kan emellertid landskapsstyrelsen icke vidare räkna, och vid det även med avseende härå, som landskapsnämnden till landstinget inkom med förslaget om förhöjning av sekreterarens lön. De farhågor, som inom

landskapsnämnden efter frågans avgörande i landstinget gjorde sig gällande ifråga om möjligheterna att få tjänsten med en därtill kompetent person besatt, hava även i alla avseenden besannats. Den lediganslagna befattningen har nämligen inom tilländalöpen ansökningstid icke ansökts av någon; och, så vitt landskapsnämnden har sig bekant, har icke ens på något håll förfrågningar gjorts angående densamma, vilket även i sin mån är belysande för saken. Landskapsnämnden har nu nödgats ånyo anslå befattningen ledig att ansökas, utan att landskapsnämnden dock hyser den ringaste förhoppning om att nå det med åtgärden avsedda syftemålet.

Det av landstinget anslagna lönebeloppet är nämligen sådant, att detsamma icke i något avseende svarar emot de kvalifikationer, som erfordras af befattningens innehavare. Såsom en jämförelse och för att i någon mån klargöra vad även en lägre statstjänsteman i löneförmåner åtnjuter, må av landskapsnämnden anföras, att en kronolänsman på landet räknar i lön 30,000 mark samt uti sportler c. 6,000 mark. Men han är dessutom delaktig i civilstatens enke- och pupillkassa samt erhåller vid avskedstagandet pension, utom att honom efter vissa år tillkommer löneförhöjning, för att icke nämna de befordringsmöjligheter, som stå honom öppna. Man jämföre härmed landskapssekreterarens ställning; anställd med sex månaders uppsägningstid kan han aldrig ernå den trygghetskänsla, som ensamt möjliggör ett intresserat och framgångsrikt arbete; han saknar alla de nyssnämnda förmånerna, men har en arbetstid, som mångdubbelt överstiger åtminstone kronolänsmännens inom Åland - för att alls icke beröra den o-

erhörda skillnaden ifråga om kompetens, som förefinnes emellan dessa tjänstemän och betydelsen av det arbete de hava sig anförtrott.

Landstinget har förmodligen träffat sitt förenämnda beslut med tanke på att mängden av det arbete, som ålegat sekreteraren, ej visat sig så stor att densamma betyngat en högre lön, medan åter^{ur} Finans- och Ekonomiskommittéens utlåtande framgår en enligt landskapsnämndens mening riktigare uppfattning av befattningshavarens vid landskapsstyrelsen ställning. Enligt härintills på detta område gällande principer utgår tjänstemäns lön icke i form av gottgörelse för den presterade kvantiteten arbete, utan såsom underhåll; och underhållet bestämmes åter med avseende dels på betydelsen av det arbete ifrågavarande tjänsteman utför, dels även av hans tjänsteställning.

Sådant förhållandet för tillfället är kan detsamma icke få pågå utan att på det allvarligaste skada landskapsförvaltningens normala gång; och sakförhållandet är desto mer ödesdigert, som just i dessa tider organisationsarbetet kräver mer än eljest en grundlig och sakkunnig behandling av föreliggande frågor. Redan under senaste år måste under mer än tre månaders tid landskapssekreterarens göromål på grund av hans fästande vid Ålands delegationen bestridas av lantrådet, som dessutom i huvudsak ensam nödgades utföra det vidlyftiga och brådskande lagberedningsarbetet, åt vilket fördenskull ej heller kunde egnas den grundliga omsorg detsamma rätteligen kräft. Även under innevarande år hava de löpande göromålen nödortfikt kunnat hållas igång endast sålunda, att lantrådet övertagit

sekreterarens åligganden och kamrerarbefattningen omhänderhafts av en särskild anställd tjänstförrättande kamrerare. Påföljden har självfallet blivit den, att i stort sett endast de mest brådskande löpande göromålen medhunnits, medan många av landskapets stora frågor tillsvidare måstat lämnas vilande, då desammas beredning påkallar samarbete av minst tvenne erfarna jurister.

Med anledning av ovan anmärkta missförhållande tillåter sig landskapsnämnden anhålla

att Landstinget ville skyndsammast vidtaga sådana åtgärder, att genom desamma fästandet av en erfaren och skicklig jurist såsom sekreterare vid landskapsstyrelsen kunde vinnas.

Uti sin förenämnda framställning föreslog landskapsnämnden jämväl, med hänsikt till det ökade arbete, verksamheten inom landskapsstyrelsen innevarande år förutsågs, komma att medföra, att landskapskamrerarens göromål, vilka härintills försöksvis omhänderhafts av sekreteraren ensam, måtte från denne avlyftas och en särskild, i lagen angående ordnandet av Ålands landskapsförvaltning förutsatt, kamrerar-befattning inrättas. Landskapsnämnden har i det föregående framhållit de mycket viktiga åligganden, vilka inom landskapsstyrelsen vila på sekreteraren. Hans uppgifter äro av den beskaffenhet att de måste anses kräva sin innehavares hela arbetsförmåga, ty all den tid, som tilläventyrs icke åtgår till det direkta löpande göromålen, måste egnas åt det synnerligen viktiga lagberedningsarbetet. Vid sådant förhållande synes det landskapsnämnden nödvändigt, att

redan nu ifrågavarande befattningar skiljas från varandra; helst då landskapsstyrelsens budget i detta nu omfattar över två och en halv million mark, och särskilt granskningen av den massa räkningar, som efter det vinterunderhållet av vägarna inom landskapet och sommarunderhållet i en del kommuner vis överlämnats åt vägnämnderna, komma att strömma in till landskapsstyrelsen, säkerligen taga en betydande tid i anspråk. Landskapsnämnden förmodar jämväl, att en förtgående sammanslagning av sekreterar- och kamrerarbefattningen kommer att bereda landskapet svårigheter vid besättandet av sekreterartjänsten, samtidigt landskapsnämnden anser, att landskapsstyrelsens hållning är en så viktig detalj av självförvaltningen, att den ej vidare bör få skötas vid sidan av andra huvudsakliga uppgifter.

Landskapsnämndens nedannämnda förslag upptog även ett anslag å 18,000 mark för inrättande av en förenad kanslist och registrators befattning vid landskapsstyrelsen. Det måste nämligen anses såsom ett oeftergivligt villkor för ett embetsverk av den omfattning landskapsstyrelsen nu redan innehar, att någon tjänsteman inom densamma bär ansvaret för den massa handlingar, som dels samlas vid landskapsstyrelsen dels inom densamma äro föremål för behandling. Det är omöjligt för sekreteraren att påtaga sig denna uppgift utan att det kvalificerade arbete, som åligger honom, i mycket hög grad därav kommer att lida. Därför förutsätter utvecklingen av självstyrelsen, att vid landskapskansliet föres en statistik på sådana området, som underligga landstingets lagstiftningskompetens, för att vid behov kunna läggas till grund för utarbetande av nya lagförslag. De vart tredje år återkommande landstingsvalen förutsätter en mängd åtgärder

der; likaså tryckningen av Ålands författningssamling med åtföljande korrekturläsning m.m. varjämte det år för år växande arkivet erfordrar vård, vilket allt torde komma att tillhöra ifrågavarande tjänstemans arbetsområde.

Enuru landskapsnämnden alltså anser, att en tjänstemans av sagda kategori anställande vid landskapsstyrelsen är av omständigheternas tvång påkallad, skulle dock landskapsnämnden hålla för mest ändamålsenligt att denna befattning skulle besättas tillsvidare på extra stat, eller till dess nödig erfarenhet vunnits om den lämpligaste organisationen av tjänsten ifråga. För sådant ändamål skulle landskapsnämnden anse ett anslag om 12,000 mark böra vara tillfyllest för att utgå från den 1 instundande mars, från vilken dagen extra befattningshavare kunde för ändamålet anställas.

De nu ifrågavarande utgifterna äro samtliga av det slag att de böra hänföras till landskapets ordinarie utgifter och komma sålunda att vid skatteutjämningen emellan riket och landskapet att observeras. Emellertid visar årets budget ingen sådan behållning i ordinarie medel, vilka kunde för nu ifrågakomna ändamål anslås, om man undantager till landstingets förfogande för oförutsedda behov reserverade 47,500 mark. Dessa kunna dock icke föreslå i händelse Landstinget i enlighet med förestående framställning besluter om anslag för möjliggörande av kamrerartjänstens avskiljande till en särskild befattning.

Landskapsnämnden skulle fördenskull för sin del anse, att de härföre nödiga beloppen kunde påföras den reserverade halva grundskatten, då häri-

genom någon olägenhet för landskapet ej kan uppstå, allidenstund, i h
delse Landstingets uppfattning om denna skatteandels karaktär av en lan
skapets tillhörande, utom den ordinarie budgeten fallande inkomst vinne
gehör på högsta ort, landskapet erhåller en motsvarande fordran hos sta
verket. Skulle emellertid lösningen av denna fråga utfalla i motsatt r
ning, har ju endast en ordinarie inkomst använts för täckande av ett lan
skapets ordinarie behov.

Vid anförda förhållande får Landskapsnämnden ytterligare föreslå:

att Landstinget ville besluta om ett anslag av
36,000 mark för inrättande av en kamrerarbefattning
vid landskapsstyrelsen, ävensom

att Landstinget vidare ville anslå ett belopp
om 12,000 mark för inrättande vid sagda styrelse av
en extra registrator- och kanslistberättning.

Mariehamn, den 5 februari 1924.

På Landskapsnämndens vägnar:

